

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/fotorelacje/50758,W-Kielcach-odbyla-sie-miedzynarodowa-konferencja-o-zbrodniach-sadowych-w-czasie-.html>
20.04.2024, 18:18

W Kielcach odbyła się międzynarodowa konferencja o zbrodniach sądowych w czasie PRL

Konferencja „Zbrodnie sądowe w latach 1944–1989. Konformizm czy relatywizm moralny środowisk prawniczych?” miała charakter międzynarodowy. W programie znalazły się wystąpienia badaczy historii Ukrainy, Słowacji i Czech. Wygłaszane referaty miały przybliżyć trudny temat, a także spróbować odpowiedzieć na pytanie, czy działania sądów były wynikiem konformizmu, czy relatywizmu moralnego środowisk prawniczych. Działające w PRL sądy były narzędziem represji, łamania oporu osób, które nie zgadzały się na panującą ideologię, i kreowania potencjalnych wrogów systemu.

Wolne i niezawisłe sądy gwarantują obywatelom bezpieczeństwo i poszanowanie ich praw. Tymczasem w czasie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ich rola była zupełnie inna. To był organ usługowy wobec prokuratorów. Poza tym budził wśród obywateli strach. Więc te wszystkie wartości, którym tak naprawdę sądownictwo powinno służyć, czyli poczuciu bezpieczeństwa, budowaniu pewnych standardów, autorytetów – tego tak naprawdę nie było. Problem zbrodni sądowych jest właściwie problemem ciągle nie do końca odkrytym i dopiero poprzez badania, poprzez dochodzenie do źródeł, możemy tak naprawdę opisać, jak system totalitarny zmieniał sądownictwo i jak ogromną krzywdę wyrządził społeczeństwu. Takie przygnębiające stwierdzenie, które panowało w okresie PRL-u: dajcie człowiekowi, a znajdzie paragraf, obrazuje tak naprawdę, co

działo się w bloku komunistycznym. Wielu sędziów niewątpliwie jest odpowiedzialnych za zbrodnie na tysiącu Polaków – powiedziała naczelnik Delegatury IPN w Kielcach, dr Dorota Koczwańska-Kalita.

Cele konferencji koncentrowały się wokół wymiany poglądów, opinii i doświadczeń przedstawicieli świata nauki oraz wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie z założeniami organizatorów głównym przedmiotem wystąpień była analiza i poszerzenie wiedzy o organach sądowych PRL-u, obowiązującym systemie prawnym oraz zadaniach i roli odgrywanej w polityce umacniania ustroju komunistycznego. Ponadto charakterystyka istniejącego dorobku naukowego oraz wskazanie, czy też zweryfikowanie, dostępnych źródeł dotyczących instytucji wymiaru sprawiedliwości w kontekście tzw. „zbrodni sądowych” w latach 1944-1989.

Organizatorami konferencji byli: Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach, Wyższa Szkoła Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach oraz Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ
DELEGATURA W KIELCACH

PROGRAM

14 marca 2019 r. (czwartek)

AUDYTORIUM WSEPiNM (ul. Jagiellońska 109 A, 25-734 Kielce)

9.00-10.00 Rejestracja uczestników

10.00 Powitanie gości i referentów

- **10.30** dr Ewa Jasiuk (Uczelnia Łazarskiego), *Zbrodnie w prawie międzynarodowym – konformizm czy relatywizm moralny środowisk prawniczych?*
- **10.45** prof. zw. dr hab. inż. Jozef Reitšpís (Wyższa Szkoła Zarządzania Bezpieczeństwem w Koszycach), *Organizacja formacji policyjnych na terenie Czechosłowacji w latach 1945-1989*
- **11.00** dr hab. Štefan Kočan (Akademia Korpusu Policji w Bratysławie), *Historia zwalczania przestępczości korupcyjnej na Słowacji (po1945 r.)*
- **11.15** dr Marta Pietras-Eichberger (WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa), *Zbrodnia katyńska przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka*
- **11.30** dr hab. prof. ATH Piotr Żurek (Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej), *Proces „titowskiego szpiega” Milicia Petrovicia w Katowicach (1949 r.)*
- **11.45** dr hab. prof. UZ Bernadetta Nitschke-Szram (Uniwersytet Zielonogórski), *Proces Adama Doboszyńskiego – zbrodnia w majestacie prawa*
- **12.00** dr Kateryna Podżarenko (Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy), *„Sądownictwo Ukrainy Sowieckiej (1948-1964) i próba przezwyciężenia kryzysu totalitarnego sądownictwa”*
- **12.15** dr Dariusz Palacz (WSEPiNM Kielce), *Bezprawne pozbawienie wolności i deportacja w głąb ZSRR prawników z terenu woj. kieleckiego w latach 1944/45.*
- **12.30** prof. nadzw. dr hab. Czesław Kłak (sędzia Trybunału Stanu, członek Rady Polityki Penitencjarnej przy Ministrze Sprawiedliwości), *Cechy totalitarnego prawa karnego.*

12.45-13.00 Dyskusja

13.00-13.45 Przerwa obiadowa

Część II

- **13.45** dr hab. Jacek Dworzecki (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie), *Historia służb wywiadowczych na terenie Czechosłowacji w latach 1918-1992. Zarys problematyki.*
- **14.00** dr Irena Malinowska (WSEPiNM w Kielcach), *Przestępczość gospodarcza w czasach PRL-u.*
- **14.15** dr Dominika Pasich (IPN Oddział w Krakowie), *Proces wolbromski 1951 r.*
- **14.30** ks. dr Tomasz Gocel (Archiwum Diecezjalne w Kielcach, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Represje władz komunistycznych wobec organizatorów i nauczających religii w punktach katechetycznych na terenie diecezji kieleckiej w latach 1961-1964.*
- **14.45** dr Tomasz Pączek (Akademia Pomorska w Słupsku), *Procesy sądowe w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej współpracowników Policji Państwowej oskarżonych o zwalczanie ruchu komunistycznego w II Rzeczpospolitej Polskiej.*
- **15.00** Łukasz Wątopek (doktorant Wydziału Prawa Uniwersytetu Śląskiego), *Upolitycznienie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej w latach 1945-1955 w świetle materiału badawczego.*
- **15.15** dr Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki (IPN Delegatura w Kielcach), *Zbrodnie ukarana? Wymiar sprawiedliwości wobec przestępczych działań funkcjonariuszy UB rozpracowujących grupę Romana Mojeckiego.*
- **15.30** dr Waldemar Cisowski (WSEPiNM w Kielcach), *Przewinienia dyscyplinarne funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa – studium przypadku.*
- **15.45** prof. nadzw. dr hab. Katarzyna Kaczmarczyk-Kłak, *Prawo łaski w Polsce w latach 1944 - 1947 - sprzeczność praktyki ułaskawieniowej z założeniami aktu łaski.*

16.00-16.15 Dyskusja

16.15-16.45 Przerwa kawowa

Część III

- **16.45** dr Michał Zawisza (IPN Delegatura w Kielcach), *Spółeczeństwo polskie wobec procesów politycznych i wymiaru sprawiedliwości – recepcja propagandy władz komunistycznych w latach 1945-1956*
- **17.00** Wojciech Miklaszewski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), *Płk pil. August Aleksander Menczak (1894-1952) – jedna z ofiar zbiorowego mordu*

sądowego w sprawie tzw. kierownictwa konspiracji w Wojskach Lotniczych

- **17.15** dr Sylwester Bębas (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), *Sądownictwo penitencjarne – konformizm czy relatywizm moralny środowisk prawniczych?*
- **17.30** Magdalena Wolska (Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk), *Stanisław Wawrzecki – śmierć w majestacie prawa*
- **17.45** dr Zbigniew Bereszyński (Państwowy Instytut Naukowy Instytut Śląski w Opolu), *Ukarany za zaskarżenie wyroku. Proces Jana Wyględy jako szczególnie jaskrawy przykład sądowego bezprawia w okresie stalinowskim*
- **18.00** Marzena Grosicka (IPN Delegatura w Kielcach), *Działacze Polskiego Stronnictwa Ludowego przed Wojskowym Sądem Rejonowym oraz Sądem Wojewódzkim w Kielcach*
- **18.15** Piotr Kłysz (Prokuratura Rejonowa Kielce Wschód), *Postawy prokuratorów kieleckich wobec przestępstw politycznych w świetle badań własnych*

18.30-19.00 Dyskusja

15 marca 2019 r. (piątek)

Część I

- **10.00** dr Krzysztof Madej, *Między ideologią a pragmatyzmem. Amnestie w PRL w latach 1956-1969 i ich uwarunkowania*
- **10.15** dr Anna Kanarek-Równicka (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach), *Zasady odpowiedzialności odszkodowawczej państwa w latach 1945-1989*
- **10.30** Jerzy Autuchiewicz (IPN Oddział w Białymstoku), *Postawy środowiska prawniczego na Białostocczyźnie w latach 1944-1956*
- **10.45** dr hab. Radosław Ptaszyński (Uniwersytet Szczeciński), *Specyfika funkcjonowania Wojskowych Sądów Rejonowych na Pomorzu Zachodnim 1946-1955*
- **11.00** Iwona Mudel (IPN Oddział w Białymstoku), *Orzecznictwo Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku wobec członków konspiracyjnych organizacji młodzieżowych na podstawie wybranych spraw w latach 1951-1952*
- **11.15** dr Marek Jedynak (IPN Delegatura w Kielcach), *Sąd to nie tylko sędziowie. Obraz pracowników administracji WSR w Kielcach w świetle akt personalnych*
- **11.30** Maciej Kaproń, *Obraz sądownictwa wojskowego za czasów Edwarda Gierka na podstawie artykułów w „Wojskowym Przeglądzie Prawniczym”*

11.45-12.15 Dyskusja

12.15-13.00 Przerwa obiadowa

Część II

- **13.00** prof. nadzw. dr hab. Patryk Pleskot, (IPN Oddział w Warszawie, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Oświęcimiu), *Proces kierownictwa Państwowych Nieruchomości Ziemskich z 1951 r. w perspektywie stalinowskiej inżynierii społecznej*
- **13.15** dr Marta Paszek (IPN Oddział w Katowicach), *Przedwojenni prawnicy jako sędziowie Wojskowego Sądu Rejonowego w Katowicach (1946–1955)*
- **13.30** Sylwia Afrodyta Karowicz-Bienias (IPN w Warszawie), *Odpowiedzialność karna sędziów i prokuratorów za zbrodnie sądowe popełnione w latach 1944–1989*
- **13.45** Paweł Sztama (IPN w Warszawie, UMCS w Lublinie), *Przypadek stalinowskiego prokuratora. Stanisław Zarako Zarakowski i jego losy*
- **14.00** dr Przemysław Benken (IPN Oddział w Szczecinie), *Obrońcy z Lublina – działalność Stefana i Wacława Kobusiewiczów na rzecz osób sądzonych w procesach politycznych w okresie stalinowskim*
- **14.15** dr Paweł Łabuz, dr Mariusz Michalski (WSEPiNM w Kielcach), *Formy i metody czynności operacyjno-rozpoznawczych w kształtowaniu materiału procesowego, będącego podstawą postępowań sądowych w okresie PRL*
- **14.30** dr Monika Komaniecka-Łyp (IPN Oddział w Krakowie), *Postawy środowiska prawniczego w procesach prowadzonych w Krakowie w stanie wojennym*

14.45-15.15 Dyskusja

15.15-15.45 Przerwa kawowa

Część III

- **15.45** dr Mieczysław Kopeć (IPN w Warszawie), *Sądownictwo wojskowe okresu tzw. Polski Ludowej w świetle aktów prawnych*
- **16.00** dr Justyna Dudek (IPN Oddział w Lublinie), *Za kulisami śledztwa i procesu I Zarządu Głównego WiN*
- **16.15** dr Renata Knyspel-Kopeć (IPN w Warszawie), *„Z historii zdrady narodowej obozu reakcji polskiej”. Proces sądowy IV Zarządu Głównego WiN w relacjach prasy codziennej*
- **16.30** dr Karol Siemaszko (Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim), *Niebezpieczny zachód. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu na Środkowym Nadodrzu w latach 1945–1948 w świetle orzecznictwa Sądów Okręgowych w Zielonej Górze, Gorzowie i Głogowie z siedzibą w Nowej Soli*
- **16.45** Paweł Fiktus (Uniwersytet Wrocławski), *Inspekcja Robotniczo-Chłopska we Wrocławiu 1985–1989*

- **17.00** Robert Piwko (IPN Delegatura w Kielcach), *Sprawa sandomierska – wokół mordu sądowego dokonanego na żołnierzach Obwodu AK Sandomierz w lutym 1945 r.*
- **17.15** dr hab. Jacek Dworzecki (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie), *Takedown jako nowe narzędzie zwalczania przestępczości*

17.30-18.00 Dyskusja

18.00-18.15 Podsumowanie i zakończenie konferencji

Organizatorzy zapewniają publikację książki będącej efektem konferencji, która ukaże się drukiem. W związku z tym prosimy by teksty do druku – w języku polskim, uzupełnione o rezultaty dyskusji przekazywać do sekretarzy do **30 czerwca 2019 r.** Teksty dostarczone po tym terminie nie będą zamieszczone w publikacji książkowej

Termin konferencji: 14–15 marca 2019 r.

Miejsce: Wyższa Szkoła Ekonomii Prawa i Nauk Medycznych im. prof. E. Lipińskiego w Kielcach, ul. Jagiellońska 109 A, 25–734 Kielce

Organizatorzy: Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach, Wydział Prawa Wyższej Szkoły Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach Współorganizator: Winnicki Instytut Kooperatywny w Winnicy

Przewodniczący konferencji:

- Naczelnik IPN Delegatura w Kielcach – dr Dorota Koczwańska-Kalita
- WSEP i NM w Kielcach – prof. dr hab. Aleksander Lichorowicz
- Rektor Winnickiego Kooperatywnego Instytutu – dr hab. Anatolij Drabowski

Sekretarze konferencji:

- dr Dariusz Palacz darek.palacz@wp.pl
- Marzena Grosicka marzena.grosicka@ipn.gov.pl

PLIKI DO POBRANIA

[Program konferencji \(pdf, 403.24 KB\) 31.01.2019 14:24](#)
[Zaproszenie z programem konferencji \(pdf, 5.66 MB\) 05.03.2019 09:48](#)

